

Loftbod och loge i Sensta

Restaureringsåtgärder inom ramen för Länsstyrelsens stöd till ekonomibygnader av enklare typ

Antikvarisk medverkan

Sensta 1:5
Munktorp socken
Västmanlands län

Fredrik Ehlton

Loftbod och loge i Sensta
Restaureringsåtgärder inom ramen för Länsstyrelsens stöd till
ekonomibyggnader av enklare typ

Antikvarisk medverkan

Sensta 1:5
Munktorp socken
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM130071

Fredrik Ehlton

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlgatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2013

Omslagsfoto: Fredrik Ehlton, Fotonr: Vlm_kmvFE-2985

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Fredrik Ehlton, Västmanlands läns museum.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342

ISBN 978-91-86511-70-8

Inledning

Fastigheten ligger inom ett större fornlämningsområde med i huvudsak järnålderslämningar som är belägna på höjdparter i det omgivande slättlandskapet. Bebyggelsen har ett likartat läge på terrängens höjdparter. Byggnadsbeståndet är från tiden kring 1840 och senare. Gemensamt för byggnaderna är den faluröda färgen och de röda tegeltaken. Fastighetsägaren har sökt bidrag för restaurering av en loftbod och en loge som ligger på fastigheten inom ramen för Länsstyrelsen i Västmanlands läns projekt *Utvald miljö* och *Bidrag till ekonomibyggnader av enklare typ*.

Länsstyrelsen beviljade bidrag till åtgärderna i beslut med dnr 434-5817-12 samt journalnummer 2013-2288. För antikvarisk medverkan svarade Västmanlands läns museum genom antikvarie Fredrik Ehlton och ärendet innefattade endast slutbesiktning. Fredrik Ehlton har även sammanställt rapporten.

Fastigheten ligger i Munktorp socken. Loftboden ligger till vänster i den röda cirkeln. Logen är markerad med blå prick. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004. Skala 1: 6000.

Historik och beskrivning

Mangårdsbyggnaden på Lilla Sensta uppfördes 1874 och är en timmerbyggnad uppförd i 1½ våning och klädd med locklistpanel som målats röd.

Lilla Senstas loftbod och stall ligger som två flygelbyggnader från mangårdsbyggnaden. I Köpings kommuns kulturminnesvårdsprogram från 1987 finns att läsa att det i Köpingstrakten då fanns 25 loftbodar, varav de flesta i Munktorp. Dessa skulle härröra från 16-1700-talet. I boningshuset finns flera äldre byggnadsdelar bevarade som till exempel veranda, äldre interiörer som dörrar och takmålningar. På båda sidor om vägen öster om stallet ligger två stora, höga ekonomibyggnader som också de tillhör Lilla Sensta.

Loftboden ser till det yttre ut som ett vanligt magasin och ska enligt fastighetsägaren vara flyttat till gården, möjligen i samband med att mangårdsbyggnaden uppfördes. Innanför den stora porten syns spår efter den gamla loftgången. Här syns det att den gamla svalgången tagits bort och öppningar satts igen, och i rummet på andra våningen syns också att stockar har flyttats. Loftbodens stomme är uppförd i liggande timmer och klädd med stående hyvlad locklistpanel. Syllstockarna ligger på stora granitblock som är synliga på byggnadens kortsidor samt västra långsida. Taket är belagt med 1-kupigt tegel, men undertill ligger det gamla spåntaket kvar. Skorsten och stuprännor saknas. Samtliga fönster är tvåluftsfönster med tre enkla glas per båge. På östra långsidan finns en dubbellucka i trä och två luckor på den västra och södra sidan.

Logen som åtgärdades inom detta projekt ligger på åkern öster om Lilla Sensta. Det är en hög stolpverkskonstruktion som är klädd med slät panel och målad med röd slamfärg. Taket är belagt med 2-kupigt lertegel som ligger på pärt. I gavlarna är tegelpannorna spikade i vindskivan och behöver därför ingen täckbräda. Även nockpannorna är spikade.

Med den kompletta gårdsbebyggelsen som finns på Lilla Sensta utgör gården en välbevarad kulturhistorisk miljö som med stort intresse bör bevaras.

Byggnadsvårdsåtgärder

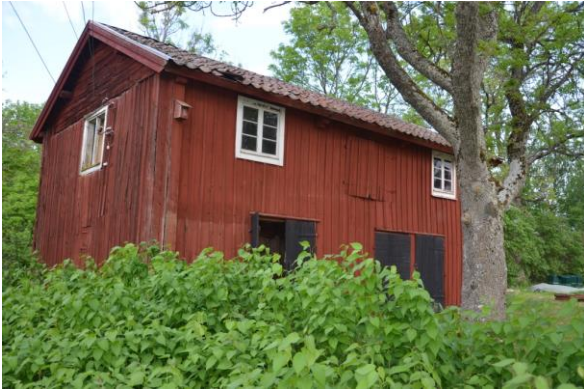
Loftbod

Det var framförallt loftbodens tak som behövde åtgärdas. Sneda pannor, vattenläckage och därmed rötskadad läkt gjorde att hela tegeltaket behövde läggas om. Vi tidpunkten för att arbetena påbörjades framkom även att en syllstock var rötskadad. Syllen var dold bakom ytterpanelen och.

Genomförda åtgärder:

- Tegelpannorna plockades ner
- Pärten lagades
- Oljehärdad board lades på pärten
- Ny strö- och bärläkt spikades på taket.
- Tegelpannorna lade tillbaka
- Nya vind-, täck- och nockskivor spikades på av trä.
- Syllstock ersattes med ny och andra mindre timmerskador reparerades.

Bilder före åtgärderna och under arbetets gång

Loftboden innan påbörjade åtgärder. Foto: Vlm_kmvFE-2963.

Skadorna på byggnadens tak var omfattande. Foto: Vlm_kmvFE-2966.

Läkten var rötskadad och taket böljade. Foto: Vlm_kmvFE-2968.

Den rötskadade syllstocken syntes vid byggnadens entré, skadorna var mer omfattande än beräknat. Foto: Vlm_kmvFE-2964.

Bilder efter åtgärderna

Loftboden efter utförda åtgärder. Tegelpannorna gick att återanvända. Målning kvarstår. Foto: Vlm_kmvFE-3450.

Pärten var skadad på flera ställen. Den kompletterades och boarden lades sedan på pärten. Foto: Vlm_kmvFE-3455.

Nya vindskivor sattes på byggnaden, samt ny täckbräda. Foto: Vlm_kmvFE-3456.

Takfotsbrädan reparerades och ny läkt lades på taket. Foto: Vlm_kmvFE-3457

Den rötskadade syllstocken lagades och ersattes med nytt timmer. Foto: Vlm_kmvFE-3452.

Lagning av syllstock. Foto: Vlm_kmvFE-3458

Loge

Åtgärderna på logen var av mindre omfattande karaktär och inriktades på att plocka i ordning tegeltaket samt reparera bärläkten. Under förbesiktningen framkom att tegelpannorna vid gaveln är spikade i vindskivan. Vindskivan har i sin tur små urtagningar för pannorna. Reparationerna gjordes likt befintligt och de nya vindskivorna fick även de urtag för pannorna.

Bilder före åtgärderna och under arbetets gång

Ladan och logens placering i det öppna odlingslandskapet. Foto: Vlm_kmvFE-2982.

Logen har många mindre skador såsom krossade fönster. Foto: Vlm_kmvFE-2970.

Vindskivans urtag för tegelpannorna. Foto: Vlm_kmvFE-2971.

Taket hade hål och saknade på vissa ställen takpannor. Foto: Vlm_kmvFE-2973.

Bilder efter åtgärderna

Logen efter åtgärderna. Foto: Vlm_kmvFE-3463

De nya vindskivorna utfördes likt de befintliga, med urtag för tegelpannorna. Foto: Vlm_kmvFE-3464.

Resultat

Renoveringen och restaureringen har skett enligt länsstyrelsens beslut och godkänns ur antikvarisk synvinkel.

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM130071

VO Kulturmiljö; projektnr: 3-13-106

Länsstyrelsen Jnr: 2013-2288

Länsstyrelsen Dnr: 434-5817-12
Fastighetsbeteckning: Sensta 1:5

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Munktorp

Kommun: Köping

Beställare: Länsstyrelsen Västmanland

Fastighetsägare: Bo Munckert
Sensta gård
731 91 Köping

Entreprenör: 3:12 Byggnadsvård
Johan Back
Kungsbyn 11
725 98 Västerås

Samt egen regi

Antikvarisk medverkan: Västmanlands läns museum
Antikvarisk expert Fredrik Ehlton
Karlskatan 2
722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS
Tfn: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISBN 978-91-86511-70-8